

Димка МИТЕВА

РИЗНИЦА НА ЗБОРОВНОТО БЛАГО
НА НАШИОТ ЈАЗИК

(Кон преиздавањето на првиот том на Речникот на
македонскиот јазик).

„Нова Македонија“, 30 декември
(недела), Скопје 1979, стр. 9.

*Фототипското издание на првиот том од Речникот заедно со двата тома од првото издание, како комплет, ќе го задоволат зголеменото интересирање кај нас и во светот на овој капитален труд на нашата лингвистика.

КОН КРАЈОТ на првата деценија од установувањето на нормите на македонскиот литературен јазик, фиксирани во знаменитата книшка од 20 страници со наслов – Македонски правопис (Скопје 1945), во штотуку основаниот Институт за македонски јазик, тројца негови асистенти (**Тодор Димитровски, Благоја Корубин и Трајко Стаматоски**), на чело со проф. **БЛАЖЕ КОНЕСКИ**, пристапија кон изработувањето на еден пообеман речник на македонскиот јазик. Ова дело во дадениот момент, особено по појавата на Граматиката на македонскиот јазик на проф. Бл. Конески (I том во 1952, II во 1954), требаше и кај нас и во светот да го претстави зборовното богатство на македонскиот јазик.

Врз основа на една релативно мала картотека на испишани зборови, малиот колектив, составен од веќе дотогаш афирмирани работници во областа на јазикот, посебно во јазичната практика, успеа веќе во 1961 година да го издаде првиот том, додека вториот и третиот излегоа во 1965 и 1966 година.

РРЧНИКОТ на македонскиот јазик содржи 64.522 главни зборови и спаѓа во редот на т.н. средни речници. Ра-

ботен е, несомнено, под императивот на времето: да излезе колку се може поскоро за да биде користен не само во нашата земја, туку и од многубројните слависти во други земји. Зборовите се во него толкувани на македонски јазик, посочувани се (тоа е видливо уште во првиот том кај зборовните единици што почнуваат со Б, В, Г и натаму, а особено во вториот и третиот том) најважните значења на зборовите; некаде се давани и нијанси од значењата, а како дополнителна информација се преведувани на српскохрватски јазик.

ИНАКУ, Речникот содржи и голем број фразеолошки изрази, пословици и др. – и во таа смисла претставува вистинска ризница на зборовното благо на нашиот јазик.

За овие дваесетина години од излегувањето на Речникот, на неговиот прв том, се покажа колку било неопходно да се пристапи кон неговата изработка. Речникот огромно придонесе да се стабилизира лексиката на литературниот јазик и во таа смисла послужи како основа на правописниот речник во книгата Правопис на македонскиот литературен јазик (1970, 1979), на различните двојазични речници излезени кај нас (француско-македонски, албанско-македонски и др.), како и за Обратниот речник на македонскиот јазик. Понатаму послужи за проучување на лексиката на македонскиот јазик и за нејзиното користење од страна на научните работници како во посебните трудови така и во синтетичките трудови за словенската лексика. Со еден збор, овој капитален труд на нашата лингвистика стана незаобиколиво дело и неговото значење ќе биде сè поголемо, зашто тоа е засега прв пообремен речник на македонскиот јазик.

КАКО што е познато, томовите на Речникот излегуваа во тираж од 10.000 примероци. Неколку години по нивното излегување веќе не можеше да се најде во книжарниците првиот том од Речникот, а од вториот и од третиот том се останати мал број примероци. Меѓутоа, Речникот сè повеќе се бараше и кај нас и во светот, а издавачите (Институтот за македонски јазик и Просветно дело) не можеа да ја задоволат таа побарувачка. Оттаму тие со поддршка на општествената заедница пристапија кон преиздавање на првиот том

(А–Н) од Речникот фототипски, за да се образуваат потребниот број комплети од трите тома. Сега е оваа убава иницијатива доведена докрај: првиот том е повторно излезен и со тоа нови, многубројни читатели ќе можат да ги користат трите тома на Речникот на македонскиот јазик.